

Η ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΧΑΜΙΔΙΕ

ΕΙΣ τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης καὶ καθ' ὅλον τὸ πλάτος αὐτῆς ἐκτείνεται μεγαλοπρεπεστάτη ὁδός, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ὁποίας ὑψοῦνται πολυτελῆ καὶ κομψότατα εὐρωπαϊκῆς οἰκοδομικῆς μέγαρα· τὸ δὲ βόρειον ἄκρον αὐτῆς κοσμεῖ τριζκρονος ὠραία μαρμαρίνη κρήνη. Ἡ θέσις εἶνε τερπνὴ καὶ εὐάερος καὶ αἱ οἰκοδομαὶ νέαι καὶ περικαλλεῖς.

Ἡ ὁδὸς αὕτη εἶνε ἡ *Λεωφόρος Χαμιδιέ* καὶ τὰ μέγαρα τὰ λεγόμενα *βασιλικὰ σπίτια* τῆς Θεσσαλονίκης.

Ὁ συνοικισμὸς αὐτός, ὅστις ἐγένετο πρὸ 25 περιπτου ἐτῶν, οὐδὲν ἔχει τὸ τουρκικόν. Εἶνε δὲ ἑλληνικός, ἐκ τοῦ ὅτι ὅλα σχεδὸν τὰ μέγαρα αὐτὰ κατοικοῦνται ὑπὸ Ἑλλήνων. Καὶ κατὰ πᾶσαν δειλὴν περιδιαβάζουσιν ἐκεῖ αἱ ὠραῖαι Θεσσαλονικίδες, ἰδίως αἱ εὐσωμοὶ καὶ δροσεραὶ κόραι τῶν Ἑλλήνων. Ὡς ἐκ τούτου ἐν τῇ κοινωσίᾳ ἐκείνῃ ἡ ὁδὸς Χαμιδιέ ὀνομάζεται πολλάκις *Ἑλληνίδων*.

Πόθεν ὅμως ἡ βασιλικὴ προσωνομίᾳ τῶν μεγάρων καὶ τῆς ὁδοῦ αὐτῆς καὶ διατὶ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ τέως Σουλτάνου Χαμίτ;

Ἡ ἱστορία εἶνε μικρά, ἀλλὰ περίεργος καὶ ἀξία μνείας.

Ὀλίγα ἔτη πρὸ τοῦ συνοικισμοῦ τοῦ τμήματος αὐτοῦ τῆς Θεσσαλονίκης τὸ μέρος τοῦτο ἦτο εὐρύτατον, ἐξαισίον καὶ μεγίστης ἀξίας γήπεδον. Ἀντεποιοῦντο δὲ τὴν κυριότητα αὐτοῦ μετὰ πείσματος ἢ δημαρχία καὶ τὸ στραταρχεῖον τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἡ διαφορὰ αὕτη καὶ ἕρις διήρκεσαν ἐπὶ πολὺ, κατέστησαν σφοδραὶ καὶ ἔλαβον μεγάλας διαστάσεις.

Ἐπὶ τέλους τὰ διαμαχόμενα μέρη, μὴ δυνάμενα νὰ λύσωσιν αὐτὰς ἄλλως, ἐσκέφθησαν ν' ἀναθέσωσι τὴν ἀμετάκλητον κρίσιν εἰς τὴν Α.Α.Μ. τὸν Σουλτάνον Ἀβδουλ Χαμίτ, ὡς διαιτητὴν! Εἶχον ἀκλόνητον πεποίθησιν, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ εὐρωσι δικαιοσύνην παρὰ τῷ ὑπερτάτῳ καὶ κραταιοτάτῳ ἀρχηγῷ τῶν πιστῶν.

Ἄλλὰ κρίμα! Ἀπὸ τῆς Σκύλλης τῶν μακρῶν ἐρίδων περιέπεσον εἰς τὴν Χάρυβδιν τῆς ἀπωλείας.

Ὁ Σουλτάνος Χαμίτ, ἐν τῇ γνωστῇ φιλοχρηματίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ του, ἅμα δὲ καὶ παντοδυναμίᾳ του, ἐξετάσας καλῶς καὶ ἐμβριθῶς τὴν ὑπόθεσιν καὶ μελετήσας τοὺς τίτλους καὶ ἀξιῶσεις τῶν διαδίκων καὶ τοὺς Νόμους, εὗρε καὶ ἐπέισθη ἀδιστακτῶς,

ὅτι τὸ ἐν λόγῳ γήπεδον οὔτε εἰς τὴν δημαρχίαν Θεσσαλονίκης, οὔτε εἰς τὸ στραταρχεῖον ἀνήκεν, ἀλλ' ἦτο κτῆμα αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Σουλτάνου!

Καὶ ἀμέσως ἐξέδωκε καὶ ἀπέστειλεν εἰς Θεσσαλονίκην τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀπόφασίν του.

Εἰς τὸ ἄκουσμα αὐτῆς ἔμειναν κατάπληκτοι οἱ ἐνδιαφερόμενοι καὶ ὀλόκληρος ἡ πόλις. Οὔτε νὰ φαντασθῶσι κἄν τοιαύτην διακαισύνην ἦτο δυνατόν. Ἀλλά, τί νὰ εἴπωσι καὶ τί νὰ κάμωσιν ἀπέναντι τῆς ὑψίστης καὶ φοβερᾶς Σουλτανικῆς διαταγῆς;

Συγχρόνως δὲ ὁ Σουλτάνος ἀπέστειλεν εἰς Θεσσαλονίκην καὶ μηχανικούς καὶ οἰκοδόμους πρὸς χάραξιν οἰκοπέδων καὶ ἀνέγερσιν κομποτάτων μεγάρων, ἀνηκόντων εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του περιουσίαν. Οὕτως ἐσηματίσθη ἡ ὠραιότατη συνοικία. Διωρίσθη δὲ καὶ ἐπιστάτης τῶν οἰκοδομῶν αὐτῶν, ὅστις τὰς ἐξεμίσθου καὶ ἀπέστειλεν ἐκάσποτε εἰς Κωνσταντινούπολιν ὄρμαθούς λιρῶν ἐκ τῶν μισθωμάτων.

Ἐπὶ τέλους ἐδόθη εἰς τὴν νέαν λεωφόρον τὸ ὄνομα τοῦ Χαμίτ καὶ εἰς τὰς οἰκοδομὰς αὐτῆς ὁ βασιλικὸς τίτλος.

Καὶ ἀνθ' ὅλων τούτων ὁ φιλοδίκαιος καὶ μεγαλοπρεπῆς Σουλτάνος διέταξε καὶ κατεσκευάσαν εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς λεωφόρου αὐτῆς τρίκρουνον κρήνην, ἣν ἐδωρήσατο εἰς τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης.

Τὸ ἱστορικὸν αὐτὸ γεγονός δὲν ἔχει ἀνάγκην σχολίων καὶ χαρακτηρίζει τὸν πεπτωκότα Σουλτάνον. Ὑπενθυμίζει δὲ τὴν ἐξῆς κρίσιν τούρκου καδῆ, ἧς εἶνε σχεδὸν ἀντιγραφῆ:

Δύο κυνηγοὶ ἤριζον σφοδρῶς περὶ ἑνὸς κοῦκκου, ὃν ἀντεποιεῖτο ἑκάτερος, διατεινόμενος, ὅτι δι' αὐτὸν ὁ κοῦκκος ἐλάλησε πρὶν τὸν πυροβολήσωσι. Κατέφυγον δὲ εἰς τὸν καδῆν, ὅστις τοὺς ἠκροάσθη σύννους καὶ ἐσκέφθη ἐπὶ πολὺ, ξύων τὴν κεφαλὴν, συσπῶν τὰ χεῖλη καὶ ὑψῶν τὰς ὀφρεῖς. Ἐπὶ τέλους, λαβῶν ἀνά χεῖρας τὸ πτηνόν, ἐξέδωκε τὴν ἀπόφασίν του, ἀναφωνῶν σοβαρώτατα πρὸς τοὺς προσηλωμένους εἰς τὰ χεῖλη του διαδίκους:

— Μῆτε διὰ σὲ ἐλάλησεν ὁ κοῦκκος, μῆτε δι' αὐτόν. Δι' ἐμὲ μόνον ἐλάλησε!

Καὶ τοὺς ἀπέπεμψε, κρατήσας καὶ φαγὼν τὸν εὐτραφῆ κοῦκκον ὁ ἴδιος καδῆς.

[Ἐξ Ἄρθρου]

Δ. Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ

Ἀρχαῖα ἀποφθέγματα

« Μὴ ζῆτει τὰ γινόμενα, ὡς βούλει· ἀλλὰ θέλε τὰ γινόμενα, ὡς γίγνεται, καὶ εὐροήσεις ».

Ἐπίκτητος